તકબ્બુર (ઘમંડ)



મૌલાના જલીલ અહસન નદવી રહ.

રાહે અમલ હિન્દી સે લિપ્યાન્તરણ કિયા હે.

‘નોટ:- તમામ રિવાયતે હદીષ કે ખુલાસે હૈ.’

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહિમ

{૧} મુસ્લિમ; હઝરત ઇબને મસૂદ (રદી) કી રિવાયત કા ખુલાસા- રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા- વો શખ્સ જિસ્કે દિલ મેં જરરા બરાબર ઘમંડ હોગા જન્નત મેં દાખિલ નહીં હો સકેગા, ઉસપર એક આદમી ને પૂછા કી આદમી ચાહતા હૈ કી ઉસ્કે કપડે ઔર જૂતે અચ્છે હો, તો ક્યા યે ભી ઘમંડ મેં દાખિલ હૈ? આપﷺ ને ફરમાયા- નહીં યે તકબ્બુર નહીં હૈ, અલ્લાહ પાકીઝા હૈ ઔર સાફ સુથરાઈ કો પસન્દ કરતા હૈ, ઘમંડ કા મતલબ હૈ અલ્લાહ કે હક કો અદા નહીં કરના ઔર ઉસ્કે બન્દો કો નિચા જાનના.

{૨} અબૂ દાઉદ; હઝરત હારસા બિન વહાબ (રદી) કી રિવાયત કા ખુલાસા- રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા- ઘમંડી આદમી જન્નત મેં દાખિલ નહીં હોગા ઔર ના વો જો ઝૂઠી શેખી બઢાતા હૈ. અસલ હદીસ મેં “જવ્વાઝ” ઔર

“જાઝરિય્ય” આયા હૈ. જવ્વાઝ કા મતલબ હૈ ઘમંડી, ઘમંડ કે સાથ ચલને વાલા, બદમાશ, બદકાર, માલ કો જમા કરને વાલા બખીલી કરને વાલા. ઔર જાઝરિય્ય ઉસ્કો કહતે જિસ્કે પાસ હૈ તો કુછ નહીં, મગર લોગોં કે સામને અપને પાસ કારૂન કા ખજાના હોને કા એલાન કરતા ફિરતા હૈ, યે દૌલત કે સાથ મખસૂસ નહીં, જૂહદ વ તકવા ઔર ઇલ્મ કી દુનિયા મેં ભી ઘમંડી ઔર ઝૂઠી શેખી બઢાને વાલે પાએ જાતે હૈ.

{૩} અબૂ દાઊદ; હઝરત અબૂ સઇદ ખુદરી (રદી) કી રિવાયત કા ખુલાસા- રસૂલુલ્લાહﷺ કો યે ફરમાતે સુના કી મોમિન કા તહબન્દ તો ઉસ્કી આધી પિણ્ડલી તક રહતા હૈ, ઔર અગર ઉસ્સે નીચે ટખનોં સે ઉપર રહે તો કોઈ ગુનાહ નહીં, ઔર જો ટખનોં સે નીચે હો તો વો જહન્નમ મેં હૈ (યાની ગુનાહ કી બાત હૈ) યે બાત આપﷺ ને તીન બાર ફરમાઈ તાકિ લોગોં પર ઉસ્કી એહમિયત વાજેહ હો જાએ ઔર ફિર ફરમાયા- અલ્લાહ ઉસ શખ્સ કી તરફ કયામત કે દિન નહીં દેખગા જો શેખી કે જજ્બે સે અપના તહબન્દ જમીન પર ઘસીટેગા.

{૪} બુખારી; હઝરત ઇબને ઉમર (રદી) કી રિવાયત કા ખુલાસા- રસૂલુલ્લાહﷺ ને ફરમાયા- જો અપના કપડા (તહબન્દ, પાયજામા ઘમંડ સે ઝમીન પર ઘસીટેગા અલ્લાહ

કયામત કે દિન ઉસ્કી તરફ નહીં દેખેગા (રહમત કી નઝર નહીં ડાલેગા) હઝરત અબૂ બકર સિદ્દીક (રદી) ને કહા મેરા તહબન્દ ઢીલા હો કર ટખને કે નીચે ચલા જાયા કરતા હૈ અગર મેં સંભાલતા ના રહૂં (તો ક્યા મેં ભી અપને રબ કી રહમત કી નઝર સે મહરૂમ રહ જાઉંગા?) આપﷺ ને ફરમાયા- નહીં તુમ ઘમંડ સે તહબન્દ ઘસીટને વાલો મેં સે નહીં હો (ફિર તુમ અલ્લાહ કી નિગાહે કરમ સે ક્યોં મહરૂમ રહોગે). હઝરત અબૂ બકર (રદી) કે તહબન્દ કે ઢીલા હોને કી વજહ યે ના થી કી ઉન્કે તોંદ નિકલ આઈ થી, બલ્કી બદન કી કમજોરી થી, હઝરત બહુત કમઝોર જિસ્મ કે થે. આપﷺ ને યે ફરમાયા- થા કી ઘમંડ ઔર શેખી કે જઝ્બા સે જો એડીતોડ તહબન્દ બાંધેગા વો અલ્લાહ કી નિગાહે કરમ સે મહરૂમ રહેગા ઔર અબૂ બકર (રદી) ને યે પૂરી બાત સુની થી ઔર જાનતે થે કી વો ઘમંડ કે તૌર પર જાન બૂઝકર ઐસા નહીં કરતે થે. લેકિન જબ આદમી પર આખિરત કી ફિકર સવાર હો જાતી હૈ તો ગુનાહ કી પરછાઈ સે ભી દૂર ભાગતા હૈ.

{૫} બુખારી; હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદી) કી રિવાયત કા ખુલાસા- જો ચાહો ખાવો ઔર જો ચાહો પહનો, બશરત કે તુમ્હારે, અન્દર ઘમંડ ઔર ફિજૂલ ખરચી ના હો.